دو تعبیر «لاتودی باللتظنی» و «لاتودی علی الشک»

شاگرد: از اصل «درست» روایت «لاتودی الفریضة علی الشک» را خواندیم، روایت دیگر «شهر رمضان فرائض من فرائض الله، فلاتودی باللتظنی» هم داشتیم، دو تعبیر «لاتودی باللتظنی» و «لاتودی علی الشک» با هم تفاوتی دارند یا نه؟

استاد: «ان الفرائض لاتودی علی الشک» در اصل «درست» بود که از محمد بن مسلم رضوانالله‌علیه نقل شده است و مرفوعه است. چون در سند «عن بعض اصحابنا» دارد. این احتمال دور نیست که همان روایتی باشد که در تهذیب از ایشان نقل شده باشد؛ آن هم از محمد بن مسلم است، تنها این تعلیل را ندارد. اما اینکه این تعلیل از امام علیه‌السلام است، از محمد بن مسلم در یک نقل است یا هر چه که هست، ظاهر اصل درست این است که از امام علیه‌السلام است. و ممکن هم هست که اصلاً دو روایت باشد. یعنی «بعض اصحابنا» دو روایت است، شاید هم در دو واقعه بوده باشد و محمد بن مسلم هر دو واقعه را نقل کرده باشد. اینها محتملات این حدیث است.

در حدیث دیگر «صیام شهر رمضان فریضة من فرائض الله فلاتودی باللتظنی»، این «باء» می‌تواند باء ملابست باشد و همچنین می‌تواند باء تسبیب هم باشد. یعنی ظن سبب صیام او شده است. اما آن چه که من از «علی» می‌فهمم همان توضیح هیئت کار است. «ان الفرائض لاتودی علی هیئة شخص ممتثل شاک». «علی» توضیح هیئت فاعل است، نه بیش از این.

شاگرد: نمی‌توان گفت که «علی» به‌معنای استعلاء خودش است؟ یعنی یک جا که می‌گوییم «باللشک»، حالت سببیت دارد، ولی «لاتودی علی الشک» همین تعبیر ما است که نباید بنایش بر شک باشد و روی شک سوار شود. یعنی پایه‌اش شک باشد.

استاد: بله، یعنی شک پایه آن باشد و آن هم «تودی علیه»؛ بر او. هیئتی هم که عرض کردم استعلاء را می‌خواند. چون «علیه» یعنی «علی هذه الهیئة».

شاگرد۲: هر دو می‌تواند بناء گذاری باشد؟

استاد: بله، در این معنا، استظهار یکی می‌شود. یعنی این معنا به این صورت نیست که بخواهد دو چیز بگوید. مفاد هر دو روایت یکی است. من هم که قبلاً خواندم در ذهنم دو استظهار نشده است. اگر کسی توضیحی برای آن دارند بفرمایند.

بازبینی #1
ایجاد شده 20 مه 2026 13:30:01 توسط ... .
به روزرسانی شده 20 مه 2026 13:30:37 توسط ... .